

Bert van Enter

arts internationale geneeskunde en
tropengeneeskunde, nu werkzaam bij
Birmese vluchtelingen en migranten

Gezinsplanning in de derde wereld: van levensbelang

TRUMPS ANTIABORTUSBESLUIT HEEFT DRAMATISCHE GEVOLGEN

Het besluit van president Trump om de financiële steun aan internationale organisaties die abortus steunen stop te zetten, is levensgevaarlijk voor miljoenen vrouwen op de wereld. Dat zegt Bert van Enter, vanuit zijn werk als arts voor vluchtelingen en migranten op de Thais-Birmese grens.

Als arts internationale geneeskunde en tropengeneeskunde (AIGT, de nieuwe benaming voor tropenarts) werk ik voor de Shoklo Malaria Research Unit (SMRU) op de grens Thailand-Myanmar (Birma). De SMRU heeft, naast het doen van onderzoek, als belangrijkste taak het verlenen van humanitaire hulp aan Birmese vluchtelingen en migranten in drie klinieken op de Thais-Birmese grens. Een van de drie klinieken in het gebied bevindt zich in het grootste vluchtelingenkamp, Mae La, voor Birmese vluchtelingen in Thailand, waar sommigen al meer dan dertig jaar verblijven.

BERT VAN ENTER

Patiënte en haar moeder, drie maanden na de bijna fatale hersenbloeding. De grootmoeder draagt het kind, omdat de moeder zelf daarvoor nog te zwak is.

Mijn taak is vooral gericht op de moeder- en kindzorg. Daarbij zijn het verstrekken van anticonceptie en geven van voorlichting over gezinsplanning cruciaal. Sinds vele jaren zetten talloze organisaties zich met succes in voor dit doel en beetje bij beetje winnen ze terrein bij het terugdringen van de moedersterfte en de zwangerschapscomplicaties. Het recente besluit van Donald Trump om de miljoenen dollars aan steun hiervoor met één handtekening teniet te doen heeft dan ook verstrekking gevolgen en is letterlijk levensgevaarlijk. Veel organisaties die veilige abortus aanbieden houden zich ook bezig met gezinsplanning en voorlichting, en door Trumps maatregel raken zij mogelijk een groot deel van hun financiering kwijt. In het afgelopen jaar heb ik talloze vrouwen gezien die baat hebben gehad bij anticonceptie of die door het gebrek hieraan in zeer gevaarlijke situaties zijn terechtgekomen. Het belang van (voorlichting over) anticonceptie licht ik graag toe aan de hand van enkele korte verhalen over patiënten die ik dit jaar heb begeleid.

Anti-
conceptie
verstrek-
ken en
voor-
lichting
geven is
cruciaal

Wonder boven wonder

Een 25-jarige moeder vertelde me enkele weken geleden een afschrikwekkend verhaal over het verloop van haar zwangerschap. Ik had haar op controle gezien tot de 33ste week van haar zwangerschap. In die fase ontwikkelde zij voor het eerst een milde hypertensie. Na voorlichting en het starten van medicatie maakten we een vervolgafpraak voor een week later. Maar vanwege de moeilijke omstandigheden waarin veel van onze patiënten verkeren, lukte het deze vrouw niet om in de weken daarna naar onze kliniek te komen. En helaas zag ik haar daarom nu, na de bevalling, pas weer. Ditmaal kwam ze voor de controle en vaccinaties van haar kind. In de tussentijd is deze jonge moeder door het oog van de naald gekropen. Ze vertelde me dat ze uiteindelijk op eigen initiatief naar het Thaise ziekenhuis is gegaan, omdat ze spontaan in partu raakte bij 37 weken zwangerschap. Een dag na haar vaginale bevalling ontwikkelde zij echter eclampsie en belandde in een coma, veroorzaakt door een hersenbloeding. Na een spoedverwijzing naar het grotere districtsziekenhuis (een uur rijden) werd uiteindelijk een deel van de schedel operatief verwijderd en heeft zij het wonder boven wonder overleefd. Nu, vier maanden later, heeft zij geringe woordvindstoornissen en is er een miniem krachtsverlies aan de rechterzijde. Maar eigenlijk ging het, gezien het dramatische verloop, verbazingwekkend goed met haar en haar kindje. Ik besprak met haar de risico's van een volgende zwangerschap en de verschillende mogelijkheden om dit te voorkomen. Ze zei dat ze de risico's kende, maar dat haar man misschien nog meer kinderen wilde.

BERT VAN ENTER

Vijf kinderen op je 19de

Met een 19-jarige moeder, net bevallen van haar vijfde kind, besprak ik dat zij een spiraaltje zou krijgen om een volgende zwangerschap te voorkomen. Getrouwd toen ze 11 was, kreeg ze haar eerste kind op haar 13de en is nu dus moeder van vijf kinderen. Was dit gepland? Zeker niet. Maar er is nooit met haar en de vader over anticonceptie gesproken. Helaas is anticonceptie ook niet overal goed verkrijgbaar. Gelukkig kan onze organisatie met behulp van donorgeld sinds enkele jaren anticonceptie aanbieden. Door mond-tot-mondreclame vinden steeds meer vrouwen de weg naar onze kliniek.

Kippenbot

Een 32-jarige gravida 6 para 5 werd eerder door mijn collega gezien in haar tweede trimester, vanwege koorts en pus uit de uterus. De diagnose septische abortus werd gesteld. Na het starten van antibiotica werd 24 uur later een curettage verricht. Echter nadat zij langdurig niet opknapte, werd zij verwezen naar het districtsziekenhuis voor nadere diagnostiek en beeldvorming. Uiteindelijk was de situatie dermate gecompliceerd dat bij deze vrouw een hysterectomie werd verricht en er een kippenbot werd gevonden in de buik. Het gebeurt helaas vaker dat wij vrouwen zien die ongewild zwanger zijn en bij gebrek aan de mogelijkheid voor veilige abortus een thuisabortus uitlokken met levensgevaarlijke gevolgen.

De 19-jarige moeder met haar echtgenoot, kersverse baby en een van hun vier eerdere kinderen.

Zwangerschapspreventie en veilige abortus zijn maatregelen die vrouwen helpen om gezond te zijn en te blijven. Mensen op machtige posities, zoals Trump, die domme ‘mannelijke’ besluiten nemen om deze maatregelen te dwarsbomen, zijn daarom gevaarlijk.

Ik was blij verrast dat er een Nederlandse minister internationaal de aandacht trok door zich hiertegen te verzetten en die zich sterk maakt om een nieuw fonds te starten om de gevolgen van deze immorele actie te beperken (shedecides.eu). Een dikke pluim voor Ploumen! ■

MYANMAR

Sinds 1962 is Myanmar een dictatuur met een militaire junta. Het onderdrukken van de bevolking en het bloedig neerslaan van elke vorm van opstand heeft uiteindelijk geleid tot een burgeroorlog met honderdduizenden vluchtelingen als gevolg. Sinds de jaren tachtig van de vorige eeuw zijn hierdoor uiteindelijk negen vluchtelingenkampen in Thailand ontstaan. Veel van deze vluchtelingen zijn nooit officieel erkend als vluchteling en missen een officiële status. Hierdoor hebben ze vrijwel geen rechten, zijn stateloos, en wonen al tientallen jaren in de kampen. In 2015 won de NLD (National League for Democracy)-partij van Nobels-prijswinnares Aung San Suu Kyi de verkiezingen in Myanmar en bestaat de hoop op een betere situatie. Het land is echter nog verre van stabiel en op de grens Thailand-Myanmar heerst nog regelmatig onrust tussen het regeringsleger en verschillende lokale milities.

DE ANDERE KANT

Op kamer drie komt een ernstige diabetische ketoacidose binnen: 17 jaar, recentelijk gediagnosticeerde diabetes mellitus type 1, tweemaal eerder ketoacidose, therapieontrouw. Ik zucht en kan de gedachte 'is het er weer zó een' niet bedwingen. Moeder vertelt dat ze vaker niet dan wel haar glucoses controleert en bijspuiten doet ze niet aan. Ze wordt nog ingesteld op insuline. Het meisje ziet er hulpeloos uit in het grote ziekenhuisbed. Ik vraag me af hoe ze haar toekomst voor zich ziet. Begrijpt ze wat de complicaties zijn van slecht gereguleerde diabetes? Weet ze dat ze haar zicht en het gevoel in haar handen en voeten kan verliezen? Dat ze een nierinsufficiëntie kan krijgen en voor haar 30ste op de transplantatielijst kan komen te staan? Kun je je hier als 17-jarige überhaupt iets bij voorstellen?

Eerder die week waren haar school-examens begonnen, waarvoor ze het hele weekend met haar vriendinnen in de bibliotheek had gestudeerd. Die zelfgemaakte brownie was op, voordat ze had bedacht hoeveel calorieën en eenheden insuline dat waren. Ze wilde wel haar glucose controleren, maar waar? Zou ze elke keer dat apparaatje en insuline mee moeten smokkelen naar de wc? Haar vriendinnen wisten nog van niks, omdat ze bang was dat ze haar raar zouden vinden. Ze nam zich voor dat na het studeren thuis te doen, het ging nu toch goed? Tijdens mijn zwangerschap kreeg ik insulineafhankelijke diabetes gravidarum. Ik zeg u eerlijk dat het mij moeite kostte mijn bezigheden te onderbreken voor de glucosecontrole. Soms vergat ik het en ik hield me niet altijd aan mijn dieet. Ik werd moe van de dagelijkse ziekenhuisbezoeken voor ctg's en controles. Ik dacht regelmatig aan het 17-jarige meisje met de ketoacidose. Gelukkig was het voor mij tijdelijk, maar ik begrijp nu beter waarom het moeite kost om therapietrouw te zijn.

Lewar Bekas is in opleiding tot internist

De ouders van het gehandicapte meisje in hun huis. Daaronder de woonplek aan de buitenkant. Ze verdienen ongeveer 1000 euro per jaar voor hun hele gezin.

SUPHAK NOSTEN

Verkracht

Een bezorgde vader en moeder kwamen met hun 26-jarige gehandicapte dochter op ons spreekuur. De dochter is doof en ik schatte haar mentale ontwikkeling op het niveau van een 5-jarige. Zij was op dat moment, naar schatting met echo en abdominaal onderzoek, ongeveer 36 weken zwanger. Wanneer ik vraag naar de vader van het kind, begint de moeder te huilen. Beide ouders zijn arm en werken elke dag op het land. Overdag is de dochter alleen thuis. De ouders weten niet hoe ze zwanger is geraakt. Helaas zullen we er nooit achter komen wie dit gehandicapte meisje heeft verkracht. De dochter zelf lijkt niet te begrijpen waarom haar buik zo bol is. De moeder vertelt me dat ze veel stiller dan normaal was in de laatste maanden. Treurig. Deze zwangerschap had natuurlijk nooit mogen gebeuren. Met de ouders spreek ik af om na de zwangerschap een geschikte vorm van anticonceptie te regelen.

Alle betrokkenen hebben toestemming gegeven voor het publiceren van hun verhaal en gingen ermee akkoord dat hun foto's mogelijk gepubliceerd zouden worden.

contact

bertvanenter@gmail.com
cc: redactie@medischcontact.nl

Geen belangenverstrengeling gemeld door de auteur.

INFORMATIE EN STEUN

Meer informatie over de Shoklo Malaria Research Unit is te vinden op shoklo-unit.com.

Voor artsen die geïnteresseerd zijn om voor een periode te werken op de Thai-Birmese grens hebben wij verschillende vacatures openstaan. Ervaring binnen de gynaecologie en verloskunde en/of kindergeneeskunde is gewenst.

Een van de Nederlandse organisaties die ons werk hier ondersteunen is de stichting Malariadokters (malariadokters.nl). Maar wij zijn altijd op zoek naar meer mensen of instanties die geld, medicijnen of medische apparatuur kunnen doneren.